

Zbigniew Szawarski

Mądrość i sztuka leczenia

Gdańsk 2005, Wydawnictwo słowo /obraz/terytoria, 429 s., ISBN 83-7453-607-1

Zbigniew Szawarski jest profesorem etyki w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego i sekretarzem Komitetu „Etyka w Nauce” przy prezydium Polskiej Akademii Nauk. W latach 1980-1991 był wykładowcą University of Wales (Swansea), zaś od 1989 roku jest członkiem Europejskiego Towarzystwa Filozofii Medycyny i Ochrony Zdrowia, którego w latach 1998-2000 był prezesem. Przez 23 lata pozostawał sekretarzem pisma „Etyka”, wchodząc też w skład licznych redakcji międzynarodowych czasopism poświęconych bioetyce i filozofii medycyny. Ma w swym dorobku wiele artykułów, tłumaczeń i współautorstwo tomu „W kręgu życia i śmierci” z 1987 roku.

Obecna obszerna monografia ma swe korzenie w historii, etyce i filozofii medycyny, a waga i żywa aktualność przedstawionych zagadnień nakazuje polecić tę książkę wszystkim zainteresowanym wymienionymi dziedzinami. Księga stanowi zbiór aktualizowanych artykułów, zamieszczanych w „Medycynie po Dyplomie”, „Przeglądzie Filozoficznym” oraz uniwersyteckich wykładów i referatów wygłoszonych na konferencji naukowych.

Monografia składa się z 19 tematycznych rozdziałów. Rozpoczyna się wykładem o naszych oczekiwaniach wobec etyki medycznej. Kolejny rozdział traktuje o istocie bycia pacjentem, o jego godności i prawie do szacunku. Tematami trzeciego wykładu są medycyna „przy łożku” chorego, medycyna szpitalna i laboratoryjna, sposoby widzenia ciała ludzkiego i sztuka słuchania. Następny tekst traktuje o rodzajach wiedzy medycznej, o modelu biomedycznym i aksjomedycznym oraz rozważa ważne pytanie „Pacjent - ciało czy dusza?”. Wnikliwe i szczegółowe są też rozważania na temat placebo w sztuce leczenia - definicja i aspekty etyczne (wykład pierwszy), a w drugim wykładzie - w sztuce badań naukowych (zasady etyczne, rola placebo, przykłady, implikacje etyczne i metodologiczne, placebo a Deklaracja Helsińska). Tak dziś aktualne zagadnienia „wiarygodności medycyny” (*evidence based medicine*) rozpatruje kolejny, siódmy rozdział.

Grupa czterech wykładów jest poświęcona ciąży - ważkim zagadnieniom jej przerywania (kontrowersje i dylematy etyczne), etyce, polityce i prawu, dalej badaniom prenatalnym i zapłodnieniu pozaustrojowemu. W pewnej mierze są ze sobą związane dwa rozdziały przedstawiające spór o eutanazję i rozumienie człowieka umierającego. W dalszym rozdziale Autor wypowiada się na temat etyki psychiatrycznej, zaś w kolejnym wykładzie o prawie do wdzięczności, sprawiedliwości i zdrowiu, o pojęciu wyleczenia i o dylematach bioetyki w sytuacjach „życie za życie”. Rozdział „Mądrość i sztuka leczenia” zamyka właściwą treść monografii.

Na końcu książki znajduje się tekst „Od autora”, przypisy do poszczególnych rozdziałów z licznymi pozycjami bibliograficznymi (19 stron) i alfabetyczny spis na-

zwisk. Dyspozycja tekstu, krój i zróżnicowanie czcionki oraz kremowy papier ułatwiają poznanie i przyswojenie treści. Książkę zdobi estetyczna kartonowa okładka barwy zielonej z białymi i czarnymi napisami oraz dwoma zakładkami. Na ostatniej stronie są podane inne pozycje serii „Biblioteki Filozofii i Historii Filozofii”, z której pochodzi obecna monografia oraz krótkie informacje o Autorze i jego zwięzła wypowiedź.

Henryk Gaertner - Kraków